

Dr. H.F. Kohlbrugge

Tekst: EVANGELIE VAN LUKAS 11:33-36

"En niemand, die een kaars ontsteekt, zet die in het verborgen noch onder een koornmaat, maar op een kandelaar, opdat degene die inkomen, het licht zien mogen. [33] De kaars des lichaams is het oog: wanneer dan uw oog eenvoudig is, zo is ook uw gehele lichaam verlicht; maar zo het boos is, Zo is ook uw gehele lichaam duister. [34] Zie dan toe, dat niet het licht, hetwelk in u is, duisternis zij [35] Indien dan uw lichaam geheel verlicht is, niet hebbende eeltig deel dat duister is, zo zal het geheel verlicht zijn, gelijk wanneer de kaars met het schijnsel u verlicht." [36]

"De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden. Doch de geestelijke mens onderscheidt wel alle dingen, maar hijzelf wordt van niemand onderscheiden." Zo spreekt de Apostel Paulus (1 Kor. 2:14 en 15) geheel volgens de waarheid der ondervinding. De natuurlijke, onwedergeboren mens, de mens met zijn voortreffelijke aanleg, met zijn verstand en zijn kundigheden, met de beste eigenschappen van zijn ziel is door de zonde zodanig verduisterd, dat hij van het ganse heil Gods in Christus, hoe duidelijk hem dit ook in de prediking door de Heilige Geest, Die hem bestraft, voorgehouden wordt, niets begrijpt; want van de heerlijkheid van dit heil ondervindt hij niets aan zijn hart, dewijl hij de toepassing niet op zichzelf maakt. Derhalve, al is het, dat hij bij de gelovigen neerzit en met hen een en hetzelfde aanhoort, zo is er bij hem toch geen hart voor de zaak, en ook richt hij zijnen handel en wandel er niet naar in. Hij wil niet aan het onzichtbare vasthouden, dat zou hem een dwaasheid zijn. Al zijn wijsheid komt eigenlijk hierop neer: dat er geen levende God bestaat, en dat slechts het zichtbare waarde heeft. En dewijl hij alleen op het zichtbare zijn blikken gericht heeft kan hij het onzichtbare niet erkennen als datgene, wat alleen waarachtig en blijvend is. Daarom houdt hij vast aan eigen gerechtigheid, aan geld, goed, eer en doorkomen door deze wereld. Alleen hij, die uit God geboren is, beschouwt alle dingen die hij ziet en die hij niet ziet, van uit het rechte standpunt; dat doet hij echter niet uit zichzelf, maar door de genadige verlichting des Heiligen Geestes, en omdat hij door deze genadige verlichting des Heiligen Geestes al wat zienlijk en onzienlijk is van uit het rechte standpunt beschouwt, laat hij zich door het zichtbare niet vasthouden, maar zoekt steeds het onzichtbare. Dat is openbaar in zijnen handel en wandel. Daarin nu wordt hij Weliswaar door niemand, die nog in de wereld is, begrepen, doch hieraan stoort hij zich ook niet. Wie van u behoort tot de natuurlijke mensen? Wie tot de geestelijke? Beproeft uzelf onder de uitleg van onze tekstwoorden, welke meer nog dan andere geschikt zijn, om uw ware of valse stand in de genade aan u te ontdekken.

De woorden van het 33ste vers lezen wij insgelijks bij Markus, hoofdstuk 4:21: "En Hij zeide tot hen: Komt ook de kaars, opdat zij onder de koornmaat of onder het bed gezet worde? Is het niet, opdat zij op de kandelaar gezet worde?" Waar zij in verband staan met de bekende gelijkenis van de zaaier." De woorden van Vs. 34- 36 komen ook bij Mattheüs voor in het 6de hoofdstuk, Vs. 22 en 23: "De kaars des lichaams is het oog; indien dan uw oog eenvoudig is, zo zal uw gehele lichaam verlicht wezen, maar indien

uw oog boos is, zo zal geheel uw lichaam duister zijn en volgen aldaar onmiddellijk op het gebod van de Heere Jezus: Vergadert u geen schatten op de aarde, waar ze de mot en de roest verderft, en waar de dieven doordraven en stelen. Maar vergadert u schatten in de hemel, waar ze noch mot en roest verderft, en waar de dieven niet doordraven noch stelen; want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn." Hier echter volgen onze tekstwoorden op de bestraffing van het volk, hetwelk, ofschoon een volk Gods, zijn Heiland niet erkende, Die meer was dan Salomo of Jona, terwijl toch de koningin van het Zuiden gekomen was, om de wijsheid van Salomo te horen en ook de lieden van Ninevé zich bekeerd hadden op de prediking van Jonas.

Voorts volgt op onze tekstwoorden de bestraffing der Farizeeën, tot wie de Heere zeide: "Gij onverstandigen, denkt gij, dat inwendig rein is, wat uitwendig gereinigd is? Doch, geeft tot aalmoes hetgeen daarin is; en ziet, alles is u rein!" Uit het verband, waarin onze tekstwoorden bij de drie Evangelisten voorkomen, ziet gij, dat onze Heere daarmede beoogt: ons daartoe te brengen, dat wij alles van uit het rechte standpunt beschouwen, of met andere woorden: dat wij gewaarschuwd en vermaand, en ook daartoe bemoedigd worden, niet acht te slaan op hetgeen voor ogen is, maar op de onzichtbare dingen, die gemaakt zijn om nimmermeer bewogen te worden. Ik heb reden u in deze dagen deze woorden aan het hart te leggen. De Zaaier is gekomen en heeft gezaaid; de oordelen breken middelerwijl ook los, en er is slechts een geringe schok nodig, of al wat ons omringt stort in één. Wat en hoe er gehoord werd, wat en hoe er geloofd werd dat moet alles op de proef komen. Het geroep: "waakt op! waakt op!" klinkt een ieder in het oor! Het zal blijken, waar uw schat, waar uw hart is geweest, en of niet bij menig een het zaad onder de doornen gevallen is. Nog is het tijd! De slaperigheid, de dodigheid, de lauwheid, de onverschilligheid, het zich vergenoegen met het zichtbare, bij wie openbaarde het zich niet?

Daarom roep ik allereerst u toe:

"Niemand, die een kaars ontsteekt, zet die in het verborgen, noch onder een koornmaat, maar op een kandelaar, opdat degenen, die inkomen, het licht zien mogen."

De Heere spreekt in een beeld. Het licht, dat Hij hier bedoelt, is de kennis van God en Goddelijke dingen; is de kennis, hoe wij de eeuwige toorn ontvliden en de eeuwige zaligheid beërven. Dit licht, die kennis hebben wij ook verkregen; want zodra zich een mens tot het geloof voegt, wordt van hem voor de wereld openbaar, dat hij de wereld met haar ijdelheid vaarwel zegt, en het hemelse en eeuwige zoekt. Het is nu maar de vraag, of dit geloof bij ons ook waarheid is, zodat het bij ons niet bestaat in woorden, maar in kracht en daad. Want zonder dat kan het geloof ons niet zalig maken. Evenmin als een verstandige huisvrouw, als het buiten donker is, de lamp aansteekt, om ze in een kast of onder een bank te zetten maar de lamp op tafel zet, opdat zij en allen, die inkomen het schijnsel van het licht ontvangen, zodat ieder weet, waar hij zich bevindt, en hij in staat is te lezen, te schrijven of ander werk te verrichten; evenmin zal een mens, als hij wijs van hart is, het licht des geloofs ontsteken, om dit licht te zetten in de kast der zorgen van dit leven, of onder de bank der wereld en haar begerlijkheden. Doen wij dit evenwel, dan zal hij, die ons bezoekt en het licht op tafel verwacht, dan van ons moeten zeggen, dat de duisternis ons omgeeft. Hij echter, Die ons in onze armoede lampen en olie en alles geschonken heeft, zal wel spoedig bij ons binnentreden. Hij is op weg om ons te bezoeken. Hij verwacht het licht op de tafel. Daarom waarschuw ik u, dat u de kaars uit de kast en van onder de bank wegneemt en ze daar neerzet, waar ze behoort te staan, zodat u Hem behoorlijk ontvangen en u over zijn komst verheugen moogt; want Hij zal komen, gelijk een dief in de nacht. Het gezond verstand zegt u, dat een kaars, in de kast gesloten of onder de bank gezet, de woning niet kan verlichten. Welnu, dan moest het gezond verstand u ook zeggen, dat gij, als woonstede Gods, niet verlicht zijt, wanneer de kennis van de dingen Gods achter de dingen van dit leven of ook onder de zorgen van deze wereld en van haar begerlijkheden gesteld en verborgen wordt. Ik zeg u: daar kan het licht niet branden, kan geen schijnsel geven. Wat is toch de reden, dat zo velen van u, bij alle kennis van het geloof en van de weg ten eeuwige leven, evenwel door zo veel duisternis omgeven zijn?

Aldus spreekt onze Heere: "*De kaars des lichaams is het oog; wanneer dan uw oog eenvoudig is, zo is ook uw gehele lichaam verlicht; maar zo het boos is, zo is ook uw gehele lichaam duister.*"

Het lichaam van de mens heeft een brandende kaars; deze kaars is het oog, het gezonde oog; want een blinde ziet van zichzelf niets, ziet niet, waar hij heengaat, ziet niets van al hetgeen hem omgeeft. Slechts die ziende is ziet zichzelf, ziet al wat hem omringt, ziet waar hij heengaat, ziet wat hij doet, ziet ook wie binnenkomt en wie hem tegemoet treedt. Wat het lichaam des mensen betreft, het is, op zichzelf beschouwd, duister; het oog is voor hem wat de brandende kaars is in de overigens duistere woning. Nu hebben wij nog een ander oog, te weten: het oog der ziel; wanneer dit oog gezond is, dan zien wij onszelf en al wat ons omringt in het licht der eeuwigheid. Dit oog kan aanwezig zijn, zonder dat men goed ziet; de ziel kan vervuld zijn van het licht der kennis van God en de Goddelijke dingen, der kennis van de eeuwige zaligheid, en evenwel kan men met al deze kennis in het donker zitten. Dat heeft plaats, wanneer men de kennis niet gebruikt, zoals het behoort. Indien echter de kennis zo gebruikt wordt, als het behoort, dan zit, dar, gaat en werkt men in de waarheid, dan is die kennis als een brandende kaars en staat daar, waar zij behoort te staan.

Het oog der ziel is of eenvoudig, of het is boos. Nu wil de Heere, dat u geen boos, maar een eenvoudig oog zult hebben. Is iemands oog eenvoudig, ik spreek van het oog der ziel, dan beschouwt hij God, zichzelf en alle dingen in het licht der eeuwigheid, zoals het behoort; hij denkt, handelt en wandelt ook dienovereenkomstig. Ziet hij op God, zo ziet hij tegelijk op het Lam Gods; op dit Lam ziet hij alle zijn zonden door God gelegd; hij ziet dit Lam geslacht voor zijn zonden, hij ziet dit Lam in Deszelfs heilige onschuld, en hij ziet God naar de ogen, hoe Deze daarin een welbehagen heeft, dat de mens op dit Lam ziet als op Zijn gerechtigheid. Ziet hij zichzelf aan, te weten de mens, wiens oog eenvoudig is, zo ziet hij zich met de onschuld van dit Lam bekleed, overdekt en geheiligd, geheel en al, en ziet zich voor eeuwig verlost in het leven van dit Lam. Alle zichtbare dingen ziet hij slechts aan als vergankelijk, als ijdelheid; de ganse wereld beschouwt hij niet anders dan een ijzeren bom, gevuld met buskruit, die, als zij uitspringt, allen zal vermorzelen, die in haar nabijheid zijn; en hij laat zich van dat ding losmaken, eer het onheil genaakt; en al wat de wereld schijnt te beloven van geld, goed, aanzien en eer, is hem te zwaar, hij werpt het verre van zich, want hij kan daarmee niet in de hemel komen. Daarentegen ziet hij op de belofte en ziet in haar de heerlijkheid, die aanstaande is; en deze heerlijkheid beschouwt hij als een blijvend goed en heeft dezelve daarom verkozen; hij ziet slechts de vaste grond aan, waarop alles staat wat God beloofd heeft, en wat Hij, omdat Hij een getrouw en genadig God is, ook vervullen kan, vervullen wil en vervullen zal. In één woord: hij ziet in God zijn Heiland voor lichaam en ziel; en al zou ook het lichaam daaronder wegwijnen, God blijft nochtans zijn God en zijn Helper in de nood, Die om Zijns lieve Zoon Jezus Christus wil hem alle dingen ten beste keren zal; daarom is de Heere ook in alles zijn Toevlucht. Wanneer nu zo het oog eenvoudig is, dan is het gehele lichaam verlicht, dat is: dan ziet men het Goddelijke aan voor waarachtig en wezenlijk, en het zichtbare voor wat het is, en men handelt dienovereenkomstig; men heeft de kaars op de tafel gezet, en is de dienstknechten gelijk, die op hun Heer wachten. Waar daarentegen het oog boos is, daar ziet men nooit recht op het Lam en op al de heilsgoederen, op de onvergankelijke rijkdommen en schatten des hemels, die dat Lam verworven heeft. Ook ziet men God daar nooit recht aan als zijn God en Heiland, nooit recht als die God, Die de gerechtigheid, welke voor Hem geldt, aan het geloof toerekent; maar men ziet God in de wolken en in de donkerheid van Sinai, en dient Hem als een Farizeeër, dat is, men dient zichzelf, om zich van de eeuwige straf los te kopen; men ziet God aan als een harde Heer, die men met werken moet verzoenen. Zo laat men zichzelf en de wereld nooit los, want in die staat kan men niet aan God geloven; zo gelooft men dan aan hetgeen men in de hand heeft, aan het zichtbare, en houdt daaraan vast, dat is de gierigheid, welke ook afgoderij is. Welke kennis men dan ook al van God en Goddelijke dingen moge hebben, men zoekt evenwel zijn houvast in het zichtbare, zijn rust in het vergankelijke, terwijl men zich niet verlaat op God. Hoe duister daarbij het gehele lichaam is, al het denken en overleggen, doen en streven, handelen en wandelen van die mens, dat laat ik aan uw eigen nadenken over.

Onze Heere zegt: *"Zie dan toe, dat niet het licht, hetwelk in u is, duisternis zij."* Tot wie zegt de Heere dat? Tot mij, tot u! De Heere waarschuwt ons voor zelfbedrog. De kennis van God en Goddelijke zaken is niet anders dan onkunde, wanneer er niet van die kennis de toepassing gemaakt wordt op ons leven, op onze handel en wandel. Wanneer wij weten, wie God is, hoezeer Hij te vrezen en te beminnen is, hoe Hij wil gediend zijn; wanneer wij weten, welk een rechtvaardig God Hij is, Die de zonde straft, welk een heilig God Hij is, Die de onreinheid niet aan ons dulden kan; wanneer wij weten, welk een rijke God Hij is aan genade, om Jezus Christus wil, en hoe Hij de arme zondaar genegen wil zijn; wanneer wij weten, hoe getrouw Hij is, welk een Waarmaker van Zijn woord. Wanneer wij weten, hoe waarachtig en wezenlijk de toekomstige goederen zijn, hoe ijdel en nietig daarentegen de wereld is, geld en goed, aanzien en eer bij mensen en al wat zichtbaar is, en hoe men te schande wordt als men zich daarop verlaat; wanneer wij dat alles weten en er toch niet naar doen, zo is wel het licht in ons, zo is wel het geloof in ons, maar het is een duister licht, het is een dood geloof.

Ik voeg hierbij wat de Heere bij Mattheüs zegt: *"Indien het licht, dat in u is, duisternis is, hoe groot zal dan de duisternis zelve zijn"*, want immers al wat ons hier omgeeft, is duisternis; in hoe groot een duisternis zitten wij derhalve dan, als de kennis in ons werkeloos is; is het geloof bij ons een dood geloof, hoe dood moeten dan de werken zijn, die uit zo'n dood geloof voortkomen.

"Indien daarentegen uw lichaam geheel verlicht is", zo vervolgt de Heere, *"niet hebbende enig deel dat duister is, zo zal het geheel verlicht zijn, gelijk wanneer de kaars met het schijnsel u verlicht."* De Heere wil zeggen: Indien u in waarheid naar de veelvuldige kennis, welke u van God en Goddelijke zaken hebt, te werk gaat, zodat u in generlei opzicht toegeeft aan de wereld en aan haar begeerlijkheden, en gij u in geen enkel stuk door het zichtbare laat vasthouden, maar de zienlijke en onzienlijke dingen in het licht der eeuwigheid aanmerkt, zodat u de zienlijke dingen er aan geeft en u aan de onzienlijke houdt, zo zal uw gehele wandel daarvan getuigenis geven. Immers wanneer gij u in een overigens duister vertrek bevindt, en een kaars brandt daar, dan verlicht die kaars u met haar schijnsel, netzo verlicht u het geloof met de werken geheel en al, wanneer u in waarheid naar de veelvuldige kennis, welke u van God en de dingen der eeuwigheid hebt, in de Heilige Geest de toepassing maakt op uzelf en op al hetgeen u omringt.

Uit al wat er gezegd is kan nu een ieder van onze wel afleiden, of hij zich in een ware stand der genade bevindt. Wiens oog boos is, die heeft een akker gekocht, die moet zijn jok ossen beproeven, die heeft een vrouw getrouwd, die moet voor de buik zorgen, voor zijn doorkomen door de wereld, die zoekt eer en aanzien bij de mensen, die zit in de werken, en bijgevolg in farizeïsche vroomheid, leeft daarbij in gierigheid, woeker en allerlei ongerechtigheid drijvende; die heeft zijn vertrouwen op het zichtbare gezet en op het leven in eigen hand, daaraan verkoopt hij zijn ziel. De zodanige kan niet geloven, dat het Woord der genade van Jezus Christus een woord van leven en van overvloed is; daarom spreekt hij er wel van, maar leeft naar de loop van deze wereld en laat zich door zijn ongerechtigheid, door vlees en bloed binden en vasthouden. Men kan zichzelf en al wat men is en heeft en verwacht, ook het zichtbare niet loslaten, niet prijsgeven, niet stellen in de handen van de levenden God; men houdt zich veelmeer met handel en wandel, in weerwil van de veelvuldige en meest uitnemende kennis, verre van God en van Zijn gemeenschap.

Wiens oog echter eenvoudig is, die ziet op de Raad van Gods welbehagen in Christus Jezus, hoe Hij in Hem een God en Zaligmaker van arme en verlorene zondaars wil zijn; hij nu is een verloren zondaar, en daarom heeft hij rust noch duur, totdat hij in Gods gemeenschap is overgegaan, want slechts de Heere is zijn hoogste Goed; hij gelooft het verbond, dat God in Christus met de zondaar maakt. Zo gaat hij over in God door de genade des Heiligen Geestes; zo geeft hij nu zichzelf en zijn doorkomen door de wereld met een hartelijk vertrouwen in de handen van deze verzoend God; zo verwacht hij van Hem alle goeds en neemt tot Hem de toevlucht; van de wereld verwacht hij echter niets, hij weet, dat de gehele wereld in het

boze ligt en haar ontbinding tegemoet gaat; hij verwacht zijn Heiland uit de hemelen. De algenoegzame God is zijn Schat, zijn Deel, zijn Erve, zijn Hulp; daarom vreest hij niet. God zal het voorzien en hem verlossen van alle kwaad, totdat Hij hem om Zijns lieven Zoons wil zal hebben opgenomen in de eeuwige heerlijkheid, ge- Hij Die niet liegen kan, het beloofd heeft. De mens, wiens licht God is, is zo geheel licht, en gans geen duisternis is aan hem.

Dit moest ik u voorhouden, Geliefden, opdat u in deze dagen, waarin alles opnieuw schijnt in één te zullen storten, u moogt losgemaakt hebben van al het vergankelijke en van de zichtbare dingen, waarvan u naar des Heeren Woord weet, dat deze alle zullen vergaan. Wie nu, ondanks zijn kennis, met het hart blijft vastzitten op niets dan ondeugd, en blijft hangen in de dingen dezes levens, die bekere zich tot God in waarheid. Hij zal zich evenwel dan tot God hebben bekeerd, wanneer het gebod meer bij hem geldt dan de voorbijgaande begeerlijkheid, en hij, zo gebonden als hij zich gevoelt, de toevlucht heeft genomen tot de eeuwige genade, in het geloof des Geestes; want als hij dat doet, dan zal hij wel onverwachts zich vrijgemaakt voelen, en zal gesterkt zijn tot het blijven bij het gebod des levens. De uitzichten op het doorkomen door de wereld met vrouw en kind, de uitzichten op handenarbeid en op de vrede der volkeren schijnen weer in rook te willen verdwijnen, in allerlei verwarring, zoals het zichtbare die steeds met zich brengt. Evenals in het vorige jaar de bezoeking der verschrikkelijke ziekte, de cholera, zo schijnt ditmaal de bezoeking van de oorlog voor de deur te staan. O, dat God, Die te midden des toorns der ontferming gedachtig is, nu door Zijn Heilige Geest aan sommigen uwer de erkentenis en de belijdenis moge geven, dat het licht, hetwelk in hen is, duisternis is, opdat zij uit hun slaap opwaken en de stem des Evangelies gehoorzamen, eer zij op onzachte wijze door de oordelen, ja, door de duivel, met schrik worden wakker gemaakt.

En aan u, de overigen, aan u, die een licht in de Heere begeert te zijn, geve de Heere de verlichting Van Zijn Heilige Geest, opdat u met een eenvoudig oog op uw Heere en Heiland zien mag en rondom Zijn kruis gelegerd blijft; dan zult u de papieren kronen, die duivel en wereld u aanbieden, wel wegwerpen, uw afgoden met blijdschap begraven, en zo arm en naakt en ellendig, als u zijt, op de genaderijke en getrouwe God wachten, ook Hem voor ogen houden in alle dingen, en slechts van dit éne weten, wat de ziel van de aartsvader Jakob op zijn sterfbed, wat ook de Gemeente in haar verdrukkingen steeds vervuld heeft: "Op uw Zaligheid wacht ik, o Heere! *Kom, Heere Jezus!* AMEN

Deze leerrede werd gehouden te Elberfeld op te November 1850, des voormiddags.